

Παρουσίαση του Θέματος

Η ιστορία της πόλης της Ναυπάκτου
μέσα από τα ονόματα των οδών της.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ ΠΕ02

Αφορμή της Έρευνας – Ερευνητικά Ερωτήματα

- Τα οδωνύμια της πόλης επιλέγονται για να τιμήσουν τα σημαίνοντα πρόσωπα που έδρασαν σ'αυτήν ή τα ιστορικά γεγονότα που σχετίζονται μ'αυτήν. Γεννιούνται λοιπόν τα ερωτήματα προς έρευνα:
- Ποια ιστορικά γεγονότα ή επιφανή πρόσωπα χρησιμοποιήθηκαν ως οδωνύμια;
- Πόσο ενδεικτικά της τοπικής ιστορίας είναι τα οδωνύμια της πόλης;

Μέθοδος Εργασίας - Πηγές

- Για να μελετηθεί το θέμα του κατά πόσον σχετίζονται τα οδωνύμια της πόλης με την τοπική ιστορία ακολουθήθηκε η εξής πορεία:
 - 1)Μελετήθηκε ο χάρτης της πόλης με τις οδούς της ώστε να βρεθεί ποια οδωνύμια έχουν ιστορικό ενδιαφέρον,
 - 2)Συνδέθηκαν τα οδωνύμια της πόλης με τα σημαντικότερα γεγονότα της τοπικής ιστορίας.

Σημαντικές Πληροφορίες για τα οδωνυμικά της πόλης

Σύμφωνα με τα πρακτικά του Δήμου Ναυπάκτου εντοπίστηκαν δύο αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου σχετικά με την ονομασία των οδών και των πλατειών.

- Η πρώτη πραγματοποιήθηκε 31 Αυγούστου 1960 όπου έγινε η ονοματοδοσία 104 οδών και 8 πλατειών.
- Η δεύτερη πραγματοποιήθηκε το 1993 όπου έγινε η ονοματοδοσία 110 οδών.

Τα ονόματα που έχουν δοθεί προέρχονται από:

- α) ονόματα προσώπων από την Μυθολογία,**
- β) την Αρχαία Ελληνική Ιστορία,**
- γ) τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία,**
- δ) την Τουρκοκρατία,**
- ε) την Επανάσταση του 1821,**
- στ) ονόματα προσωπικοτήτων του 19ου και 20ου αιώνα,**
- ζ) γεωγραφικά ονόματα πόλεων και δομών της ευρύτερης περιοχής, και**
- η) διάφορες ονομασίες που έχουν σχέση με Ιστορικά γεγονότα.**

Ιστορία της πόλης μέσα από ονόματα

- Εξετάζοντας την ιστορία της πόλης της Ναυπάκτου, παρατηρούμε ότι έχει μακραίωνη ιστορία που ανάγεται στην αρχαιότητα και με μικρά διαστήματα απουσίας και έλλειψης σχετικών πληροφοριών βρίσκεται και στο προσκήνιο των ιστορικών εξελίξεων μέχρι τη νεότερη εποχή. Είναι ενδεικτικό ότι τα οδωνύμια της πόλης ακολουθούν την ιστορική διαδρομή αυτής με τη συνεισφορά των επιφανών κατοίκων της.

Αρχαία Ιστορία – αντίστοιχα οδωνυμικά

- Η παραθαλάσσια πόλη της Ναυπάκτου έχει ιστορία που ανάγεται στην εποχή των μεγάλων μετακινήσεων των Ηρακλειδών (Δωριέων) στα τέλη του **ΙΒ΄π.Χ. αιώνα**. Εδώ ναυπήγησαν τα πλοία τους οι Ηρακλείδες για να μπορέσουν να περάσουν αντίπερα στην Πελοπόννησο (εξού και το όνομά της , Ναύπακτος :ναυς+πήγνυμι= κατασκευάζω πλοία).
- Η επίζηλη στρατηγική της θέση στο στόμιο του κλειστού τότε Κορινθιακού κόλπου ήταν η αιτία να δεχτεί η Ναύπακτος στη μακραίωνη ιστορική της πορεία αρκετές επιθέσεις από εχθρούς.
- Από αποσπάσματα αρχαίων συγγραφέων γίνεται αντιληπτό ότι η Ναύπακτος βρισκόταν στο κέντρο των διενέξεων της Αρχαίας Ελλάδας και έπαιξε σημαντικό ρόλο στην **Αιτωλική Συμπολιτεία**. Λοκροί, Αθηναίοι, Μεσσήνιοι, Αχαιοί, Θηβαίοι, Μακεδόνες, Αιτωλοί εναλλάσσονται στη διαχείριση των τυχών της στη μακραίωνη πορεία της.
- Την περίοδο της **ρωμαϊκής εξουσίας** η Αιτωλία μπήκε σε τροχιά παρακμής και η Ναύπακτος για μεγάλο χρονικό διάστημα δεν απαντιέται στις γραπτές πηγές της εποχής. Αντίθετα, οι αρχαιολογικές ανασκαφές αποκάλυψαν και συνεχίζουν να αποκαλύπτουν μία πλήρως οργανωμένη πόλη με δρόμους και κτίρια ιδιωτικού και δημόσιου χαρακτήρα της Ρωμαϊκής εποχής γύρω από την περιοχή που βρίσκεται σήμερα το πρώτο Δημοτικό Σχολείο της πόλης.

Αρχαία Ιστορία – αντίστοιχα οδωνυμικά

Δείγματα της ιστορίας της πόλης από την ελληνιστική εποχή αποτελούν τα ονόματα των παρακάτω οδών:

ΟΔΟΣ ΑΓΕΛΑΟΥ:

- Ο Αγέλαος ήταν πολιτικός και στρατιωτικός και έπαιξε σημαντικό ρόλο σε έναν σημαντικό πόλεμο(220-217π.Χ) Το 217π.Χ προσπάθησε να επιβάλει την ειρήνη μεταξύ των εμπόλεμων Αιτωλών και Αχαιών. Ο λόγος του και οι προτροπές του για ειρήνη είναι μια μεγάλη στιγμή του ελληνισμού τις αρχαιότητας.

ΟΔΟΣ ΑΓΗΤΑ:

- Το 218-217π.Χ ο στρατηγός τις αιτωλικής συμπολιτείας ,Αργήτας πήρε μέρος σε πολεμικές επιχειρήσεις που πραγματοποιήθηκαν στην Ακαρνανία.

Αρχαία Ιστορία – αντίστοιχα οδωνυμικά

ΟΔΟΣ ΑΝΥΤΗΣ-ΟΔΟΣ ΦΑΛΥΣΙΟΥ

- Ποιήτρια από την Τεγέα Αρκαδίας. Από τα έργα της σώζονται δώδεκα επιτύμβια επιγράμματα και επτά βουκολικά στην Παλατινή ανθολογία, καθώς και ένα άλλο που παραδίδεται από το γραμματικό Πολυδεύκη, ενώ τα λυρικά της ποιήματα έχουν χαθεί. Ο μύθος την συνδέει με τον Ναυπάκτιο άρχοντα Φαλύσιο. Η οδός Ανύτης βρίσκεται στην περιοχή της Βαρναράχης και η οδός Φαλυσίου στην Εβραιόλακα.

ΟΔΟΣ ΚΛΕΟΝΙΚΟΥ

- Ναυπάκτιος πολιτικός της αρχαιότητας με πολλές ικανότητες, σπουδαία διπλωματική δράση και ονομαστός για τη φιλοξενία του. Μνημονεύεται με πολύ καλά λόγια από τον ιστορικό Πολύβιο, καθότι πρόξενος των Αχαιών διαδραμάτισε σπουδαίο ρόλο κατά τη σύναψη ειρήνης μεταξύ των Αιτωλών αφενός και των Μακεδόνων και Αχαιών, το 217 π.Χ.

Βυζαντινή και Μεσαιωνική Ιστορία – αντίστοιχα οδωνύμια

- Στους μεταχριστιανικούς αιώνες, εξ αιτίας βαρβαρικών επιδρομών (Βησιγόθοι, Ούννοι, Νορμανδοί, Σλάβοι, Σαρακηνοί, Βούλγαροι κ.α.), θεομηνιών, σεισμών και άλλων καταστροφών, η Ναύπακτος για πολλούς αιώνες πέρασε σε ιστορική αφάνεια.
- Επανήλθε δυναμικά στο ιστορικό προσκήνιο μετά το 1204, όταν αποτέλεσε τμήμα του λεγόμενου Δεσποτάτου της Ηπείρου. Την περίοδο αυτή ο Επίσκοπος Ναυπάκτου και αργότερα Άρτας Ιωάννης Απόκαυκος (1204-1232) διαδραμάτισε σπουδαίο ρόλο στην εκκλησιαστική και πολιτική ιστορία του Δεσποτάτου. Το όνομά του δόθηκε σε οδό της πόλης.
- Κατάλοιπο και παρακαταθήκη της Ενετοκρατίας στη Ναύπακτο (1407-1499) αποτελεί το σωζόμενο μέχρι σήμερα κάστρο της πόλης.
- **ΟΔΟΣ Φρουρίου**(16^{ος} αι.): Σχετίζεται με το κάστρο το οποίο έχει 7 διαζώματα και οχυρώνει την Ναύπακτο.

Βυζαντινή και Μεσαιωνική Ιστορία – αντίστοιχα οδωνύμια

ΟΔΟΣ ΜΙΧΑΗΛ ΘΕΡΒΑΝΤΕΣ

- Ο διάσημος Ισπανός λογοτέχνης, ένας από τους μεγαλύτερους συγγραφείς του κοσμού συνδέθηκε με το σπουδαίο ιστορικό γεγονός που έκανε ξακουστή τη Ναύπακτο στην Ευρώπη, τη ναυμαχία του Λεπάντο (1571). Σ' αυτή τη ναυμαχία συγκρούστηκε ο οθωμανικός στόλος με τον ευρωπαϊκό συνασπισμό δυνάμεων και συνετρίβη.
- Το όνομά του ήταν Μιχαήλ Θερβάντες Σαβέντρα. Γεννήθηκε το 1547 στο Αλκαλά ντε Χενάρες της Ισπανίας, Σε ηλικία 23 χρόνων πήρε μέρος στη Ναυμαχία της Ναυπάκτου, όπου έχασε το ένα του χέρι. Αργότερα πιάστηκε αιχμάλωτος κι οδηγήθηκε στο Αλγέρι. Προσπαθούσε να δραπετεύσει αλλά δεν τα κατάφερε. Απελευθερώθηκε το 1580, έζησε πολύ φτωχική ζωή γράφοντας ποιήματα, μυθιστορήματα, κωμωδίες και το 1605 εξέδωσε τον <<Δον Κιχώτη>> που τον έκανε αθάνατο στην ιστορία, με τίτλο: <<Η ζωή και οι άθλοι του εφευρετικού ευπατρίδη Δον Κιχώτη της Μάντσας>>. Το έργο αυτό, ως το 1615, όταν κυκλοφόρησε ο δεύτερος τόμος του, γνώρισε τεράστια κυκλοφορία. Πουληθηκαν 30000 αντίτυπα. Άλλα έργα του Θερβάντες είναι η <<Γαλατεία>>, <<Ταξίδι στον Παρνασσό>>, η <<Ζωή στο Αλγέρι>> και η <<Νουμαντία>>.

Νεώτερη Ιστορία – Σημαντικά γεγονότα - οδωνυμικά

- Το 1821 οι κάτοικοι της περιοχής πήραν μέρος στην Επανάσταση.
- Στις 18 Απριλίου 1829, η Ναύπακτος απελευθερώθηκε οριστικά από τους Τούρκους, όταν ο Ανδρέας Μιαούλης απέκλεισε το λιμάνι της πόλης και ανάγκασε τους Τούρκους να παραδώσουν το φρούριο.
- Φεύγοντας οι κατακτητές, άφησαν πίσω τις ελάχιστες οικογένειες Ελλήνων οι οποίες, μάλιστα, ήρθαν σε αντιπαράθεση με τις Σουλιώτικες οικογένειες (Μποτσαραίοι, Τζαβελαίοι κλπ), στις οποίες το νεοσύστατο ελληνικό κράτος είχε παραχωρήσει τα τουρκικά αρχοντικά, ως αντιστάθμισμα για την προσφορά τους στον Αγώνα.

Νεώτερη Ιστορία – Σημαντικά γεγονότα - οδωνυμικά

Σημαντικοί οπλαρχηγοί του τόπου και συμμετέχοντες στον αγώνα του '21 τιμήθηκαν με την ονοματοδοσία των οδών:

- ΟΔΟΣ ΜΑΚΡΗ: Πρόκειται για τον αρματολό του Ζυγού και στρατηγό της επανάστασης του 1821. Αυτός πρώτος ξεκίνησε τον αγώνα στην δυτική Στερεά Ελλάδα ανωτέρα του Βενέτικου της Ναυπακτίας στον οποίο ανέθεσαν την προστασία της περιοχής, διακρίθηκε στο Μεσολόγγι.
- ΟΔΟΣ Διαμαντή Χορμόβα (1821): Οπλαρχηγός, αρχηγός πολιορκίας της Ναυπάκτου. Πέθανε σε μια ηρωική μάχη να εισέλθει στο κάστρο του Αντιρρίου.
- ΟΔΟΣ Ξύδη Ευθυμίου(1821) : Γόνος σημαντικής στρατιωτικής οικογένειας. Συγκρότησε στρατιωτικό σώμα 600 ανδρών που έλαβε μέρος στην πολιορκία της Ναυπάκτου. Διορίσθηκε φρούραρχος της Τριπολιτσάς. Πήρε μέρος σε μάχες του Νεόκαστρου και του Κρεμμυδιού. Πέθανε με το βαθμό του στρατηγού.

Νεώτερη Ιστορία – Σημαντικά γεγονότα - οδωνυμικά

Από τα μετεπαναστατικά χρόνια, σπουδαία προσωπικότητα του τόπου από την οποία ονομάστηκε η κεντρική πλατεία της πόλης και οδός αυτής είναι ο Ν. Φαρμάκης:

- ΟΔΟΣ Νίκου Φαρμάκη(1841-1897): Αδερφός του Δήμου Φαρμάκη. Σπούδασε Νομική στην Αθήνα. Εκπροσώπησε την πόλη του στις Εθνοσυνελεύσεις μετά την έξωση του Όθωνα και έλαβε τιμητικές διακρίσεις για την προσφορά του στη δημόσια ασφάλεια.
- Κατά την περίοδο της Κατοχής 1941-44 ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στις εμφύλιες συγκρούσεις που έγιναν την εποχή εκείνη. Δημιουργήθηκε το Εθνικό Αντιστασιακό Κίνημα (Τάγμα Ευζώνων Ναυπάκτου) με Διοικητή τον αντισυνταγματάρχη Λεοντοκανάκη, λοχαγό τον Πατίλη και πολλούς Ναυπάκτιους αξιωματικούς. Σκοπός τους ήταν η αντιμετώπιση της Κομμουνιστικής τρομοκρατίας στην ύπαιθρο. Στις 12/09/1944 οι Γερμανοί αποχώρησαν από την Ναύπακτο.

Συμπεράσματα - Επίλογος

Περιδιαβαίνοντας την πορεία της πόλης στο χρόνο , μελετώντας ιστορικά κείμενα και εξετάζοντας το χάρτη της πόλης μπορούμε να ανασυνθέσουμε την τοπική ιστορία. Αυτή η έρευνα συμβάλλει στην τόνωση της ιστορικής συνείδησης των κατοίκων της πόλης. Τα οδωνύμια της πόλης διατηρούν στη μνήμη των επόμενων γενεών την ιστορία της πόλης.